

30 rokov prevádzky vodnej stavby Veľké Kozmálovce

Veľké Kozmálovce, 18.09.2018

Myšlienka stavať na Hrone veľkú priečnu stavbu sa rodila dve desaťročia pred samotným rozhodnutím o vybudovaní hate na Hrone začiatkom 80. rokov. Pri prvotnom zámere výstavby vodnej stavby bolo jej hlavným účelom využitie dodávky vody do závlahového systému. Toto využitie sa však nikdy nerealizovalo, a to aj napriek tomu, že technické riešenie vodnej stavby to umožňuje a tak je hlavný účel vybudovania dodávka technologickej (chladiacej) vody pre Atómovú elektrárňu Mochovce

Hlavným záujmom vlády Československa od 60. rokov bolo vybudovanie energetickej sebestačnosti na báze elektrickej energie pochádzajúcej z jadrového paliva. Nevyhnutnou podmienkou bola blízkosť dostatočného vodného zdroja, ktorý by slúžil na chladenie a dopĺňanie odparenej vody a pri lokalite Mochovce prichádzal do úvahy iba jediný vodný zdroj, a to vodný tok Hron. Prípravné zemné práce začali v júni roku 1981 a samotná výstavba v novembri roku 1982. V nadväznosti na toto rozhodnutie sa vybrala firma, ktorá technicky vyriešila a následne naprojektovala vodnú stavbu (VS) na Hrone na zabezpečenie akumulácie a dodávky vody potrebnej do technologického procesu atómovej elektrárne. Štyri roky po schválení projektu a začatí výstavby stála v Hrone novučičká hať. Do skúšobnej, overovacej prevádzky ju pustili 30. 8. 1988. V nasledujúcom období bola vodná stavba pod odborným dohľadom, či sa na nej nevyskytnú vady a technické nedostatky, ktoré by mali významný vplyv na bezpečnú prevádzku vodného diela. Do trvalej prevádzky sa vodná stavba Hať Veľké Kozmálovce uviedla 7. 6. 1994.

Hlavný účel vodnej stavby je jasný, ale nemenej dôležité sú aj ďalšie účely, ktoré musí vodná stavba zabezpečiť, a to potrebné množstvo vody pre umelý kanál Perec, z ktorého je zásobený priemysel, závlahy, ale aj rybné hospodárstvo v južnej časti mesta Levice. Hať musí v rámci svojej manipulácie a dostatočného objemu v zdrži nadlepšovať prietoky pod vodnou stavbou v prípade potreby a navyše v letných mesiacoch zabezpečovať minimálne zaručený prietok.

Po ľavej strane hate bola vybudovaná malá vodná elektrárň (MVE), ktorá je v súčasnosti spravovaná Slovenskými elektrárnami, a. s.

Kontakt pre médií: Marián Bocák, hovorca

hovorca@syp.sk, 0911.085.521

Vodná stavba prirodzene plní svoj ďalší účel, a tým je chov rýb. Zdrž má vhodné podmienky pre chov rýb vďaka čomu sa vodná stavba teší pozornosti nielen rekreačných, ale aj športových rybárov. V neposlednom rade si okolie vodnej stavby a zdrže obľúbili miestni obyvatelia a ľudia z blízkeho okolia a využívajú ho ako miesto na prechádzku, oddych a šport.

Pomocník v letnom období

Rok 2003 mal mimoriadne suché letné obdobie v povodí vodného toku Hron a v priebehu mesiaca júl padli minimálne zrážky v celom povodí, čím Hron dosiahol v profile Veľkých Kozmáloviec minimálne prietoky počas troch dní. Hladina v zdrži klesla o 1,8 m. Ak by tento stav trval dlhší čas, nie tri dni, po ktorých nasledovali zrážky v celom povodí, na zabezpečenie vody pre atómovú elektrárňu by nepostačovala ani mimoriadna manipulácia. V prípade, že zoberieme do úvahy prognózy, krátkodobé, dlhodobé, slovenské, európske alebo svetové, zo všetkých sa dozvieme, že nás čaká obdobie sucha. Z tohto pohľadu je potreba akumulácie vody nad Veľkými Kozmálovcami pre zabezpečenie vody pre atómovú elektrárňu priam nevyhnutná.

Základné parametre vodnej stavby

Vodná stavba Hať Veľké Kozmálovce je riečnou nádržou na dolnom toku rieky Hron, pri obci Veľké Kozmálovce a v katastrach ďalších obcí: Malé Kozmálovce a Tlmače. Vytvorená je prehradením vodného toku Hron v r.km 73,50 haťou, ktorá vzdúva vodu a vytvára menšiu zdrž.

Základné charakteristiky vodnej stavby:

Hydrologické údaje:

- plocha povodia 4 015,67 km²
- dlhodobý priemerný prietok 47,160 m³/s
- priemerný ročný odtok 1 488,3 mil.m³
- priemerný ročný úhrn zrážok 865 mm

Hlavné parametre zdrže:

Celkový objem 3 230 155 m³ z toho:

- zásobný objem 1 998 449 m³ medzi kótami 171,50 – 175 m n.m.
- stály objem 585 990 m³
- zatopená plocha 63,00 ha

Objekty vodnej stavby:

- zdrž, hať, vodná elektrárň, ľavostranná a pravostranná hrádza nad vodnou stavbou, úprava kanála Perc, odberné objekty pre závlahy a do Percu, odberný objekt pre ČS EMO, ľavostranná a pravostranná hrádza pod vodnou stavbou, čerpacia stanica vnútorných vôd Lipník, úprava koryta pod VS, priesakové kanále a objekty pre riadenie vodnej stavby.

Doplňujúca informácia pre médiá:

SLOVENSKÝ VODOHOSPODÁRSKY PODNIK, štátny podnik bol založený v roku 1997. Vznikol spojením štyroch štátnych podnikov – Povodie Dunaja, Povodie Váhu, Povodie Hrona a Povodie Bodvy a Hornádu.

SVP, š. p. spravuje vodné toky v dĺžke 32 738 km, 287 vodných nádrží, 2 811 km ochranných hrádzí a kanálovú sieť v dĺžke 1 812 km, takisto je prevádzkovateľom Vodného diela Gabčíkovo. Celková plocha povodí je 49 015 km².

Organizačne je tvorený Podnikovým riaditeľstvom so sídlom v Banskej Štiavnici, štyrmi odštepnými závodmi (Bratislava, Piešťany, Banská Bystrica a Košice) a jednotlivými správami povodí.

Odštepný závod Bratislava

- *Závod Dunaj*
- *Závod Gabčíkovo*
- *Správa povodia Moravy*
- *Správa vnútorných vôd Komárno*
- *Správa vnútorných vôd Šamorín*

Odštepný závod Piešťany

- *Správa povodia horného Váhu*
- *Správa povodia stredného Váhu 1*
- *Správa povodia stredného Váhu 2*
- *Správa povodia dolného Váhu*
- *Správa povodia hornej Nitry*
- *Správa povodia dolnej Nitry*

Odštepný závod Banská Bystrica

- *Správa povodia horného Hrona*
- *Správa povodia dolného Hrona a povodia dolného Ipl'a*
- *Správa povodia horného Ipl'a*
- *Správa povodia Slanej*

Odštepný závod Košice

- *Správa povodia Hornádu a Bodvy*
- *Správa povodia Bodrogu*
- *Správa povodia Laborca*
- *Správa povodia Dunajca a Popradu*